

EUGEN CERNELEA

Inițierea parcurilor naționale, care devine o cerință de o tot mai mare actualitate a vremurilor noastre, implică adeseori necesitatea soluționării unor probleme locale, în rîndul cărora un rol important îl ocupă interesele economice ale populației autohtone. Este de netăgăduit că eficiența parcurilor naționale, în cazul cărora aspectele culturale, social-educative, sanitar-recreative și economice se împletesc într-un mod inextricabil, nu poate fi apreciată într-un mod obiectiv luînd în considerare un ansamblu de parametri funcționali, în evaluarea cărora rolul decisiv trebuie să revină cercetării operaționale. Multă vreme semnificația parcurilor naturale nu a putut fi înțeleasă în deplina sa complexitate deoarece interesele economice locale, nu lipsite de un temei legitim, se puneau înaintea celor generale, reprezentate îndeosebi prin funcțiile de protecție ale acestor parcuri care își exercitau efectul lor favorabil tocmai în zonele critice în care dereglările hidrologice și procesele erozive dețin potențial cea mai lungă traiectorie de propagare.

Într-un mod inevitabil, inițierea în anul 1935 a Parcului național Retezat pe o suprafață de 13 000 ha, a ridicat serioase probleme pentru activitatea zoopastorală din județul Hunedoara. Era astfel firesc ca încă din primul moment al creierii acestui parc național să nu fi putut fi evitate divergențele care au apărut între interesele promovate de principiile progresiste ale conservării naturii și interesele economice ale populației locale, nu lipsite de importanță pentru economia județului sau chiar cea națională.

Cu tot prestigiul european al acestui grandios parc național, pășunatul nu a putut fi exclus de la început din întregul său perimetru. Considerentul acțiunii selective a pășunatului a concentrat de la început toate eforturile spre excluderea pășunatului ovinelor care are efectele cele mai distructive asupra alcătuirii floristice a pajiștilor. Treptat, măsurile respective au fost extinse pe anumite suprafețe și asupra pășunatului bovinelor. Dar degrevarea pășunatului din parcul național nu a fost posibilă decît numai după ce au fost asigurate condiții de transferare a intereselor economice ale populației autohtone în alte zone decît cele centrale ale masivului Retezat. Pentru îndeplinirea acestui obiectiv, întreaga atenție a specialiștilor care lucrează în domeniul îmbunătățirii pajiștilor din județul Hunedoara a fost concentrată în direcția creierii unor

posibilități mai bune de furajare a animalelor pe pășunile din regiunea de deal și etajul submontan.

Ca urmare a acțiunilor întreprinse în această direcție, prin lucrări susținute și investiții judicioase, au fost încorporate sectorului producției de furaje extinse arii care anterior erau complet neproductive sau erau numai parțial folosite. Între aceste arii amintim complexul pastoral Ploștina, din comuna Pui, cu o suprafață de 1 220 ha, care astăzi permite o sarcină de peste 1 800 bovine, precum și complexul pășunilor îmbunătățite din comuna Sintămăria-Orlea în suprafață de peste 1 100 ha, precum și alte asemenea suprafețe amenajate sau în curs de amenajare.

Prin administrarea rațională a îngrășămintelor ca și prin efectuarea consecventă a unui pășunat rațional, repartizat pe tarlale, producția medie a biomasei de pe aceste pășuni înregistrează cantități de peste 16 000 kg la ha, față de producția medie a pajiștilor din Parcul național Retezat care nu depășea 3 000–3 500 kg/ha în etajul subalpin și 2 000 kg la ha în etajul alpin.

Considerăm că experiența dobândită în cadrul eforturilor depuse pentru soluționarea problemelor pastorale din Parcul național Retezat poate oferi un temel pentru viitoarele acțiuni ce se vor întreprinde pentru conservarea pajiștilor din Carpați, prin organizarea rațională a activității zoopastorale.

Este incontestabil că fiecare masiv muntos își are aspectele sale particulare în privința activității zoopastorale. Generalizarea unei experiențe implică totdeauna adaptări la specificul unor condiții locale, dar există totuși în această privință și o serie de probleme comune unui mare număr de masive muntoase.

Încă înainte de a se declara viitoarele parcuri naționale, care sînt deja în curs de înființare, se impune necesitatea reducerii presiunii zoopastorale asupra florei și faunei etajului alpin și subalpin din toate masivele carpatice. Această cerință nu decurge numai dintr-un considerent de conservare a naturii, ci constituie și expresia unei necesități economice imediate. Sublinierea nu trebuie înțeleasă în accepția extremistă a unei sistări integrale și definitive a pășunatului în aceste zone, ci în stabilirea unei încărcături normale de animale, în raport cu capacitatea fiecărei suprafețe de a oferi o anumită cantitate de iarbă pentru un anumit timp și pentru anumite animale.

Pe baza unor amenajamente pastorale, elaborate pe o temeinică bază științifică, se pot stabili parametri în care să se încadreze întreaga activitate a pășunatului în zona alpină. Credem astfel că este posibil ca să se localizeze pășunatul ovinelor pe pășunile de pe substart cristalin de tipul platformelor Borăscu și Riul Șes, care oferă considerabile arii de pășunat și a căror productivitate poate fi valorificată rațional fără încercări de a le mai extinde în dauna jnepenișurilor.

În această privință se cunoaște că pășunatul alpin are un randament redus de carne, lapte, lînă și că este dirijat mai mult de o tradiție decît de o eficiență economică reală. Acest pășunat apare mai mult ca un refugiu de 60-70 zile al unei activități economice spre zonele înalte, cu o serie de concesi calitative și cantitative ale eficienței sale, după ce au fost pierdute importante arii pastorale din etajele inferioare, și în special din fondul forestier. De altfel, în ultimele două decenii se

conturează tot mai evident stăruința populației cu îndeletniciri pastorale de a găsi și de a revalorifica ariile pășunabile din zona dealurilor și submontană, retrăgându-se spontan din zonele înalte ale munților. Procesul acesta, care nu poate fi considerat ca o simplă decădere a preocupărilor zoopastorale, trebuie studiat și dirijat într-un mod adecvat cerințelor actuale.

În aceeași măsură se impune o mai bună cunoaștere a valorii furajere și a productivității asociațiilor ierboase din etajul alpin și mai ales un realism critic privind acțiunile de îmbunătățire ce se preconizează. Desigur, este posibil ca productivitatea pajiștilor alpine să fie sensibil ameliorată, dar noua orientare în sporirea productivității pajiștilor constă în aplicarea sistematică și susținută a unui complex de lucrări, care duc în final la o creștere substanțială a contităților de masă verde și fin. Acest lucru nu este posibil de realizat pe pajiștile alpine, unde sporul de producție este extrem de costisitor. Experiența ne-a arătat că eficiența lucrărilor pentru îmbunătățirea pajiștilor este considerabil mai mare în regiunea dealurilor și etajul submontan. Slăbirea presiunii zoopastorale din munții înalți impune necesitatea de a se lucra pe pajiștile din zona dealurilor și submontană și, pe măsura recuperării prin lucrări și acțiuni corespunzătoare a unor suprafețe din aceste zone, care astăzi stau nefolosite sau sînt folosite parțial, va putea să aibă loc scăderea presiunii zoopastorale din zona alpină. Împlinirea acestui deziderat va constitui și o contribuție importantă la acțiunile de conservare a naturii din țara noastră. Considerațiile la care ne-am referit permit să subliniem că nu există o incompatibilitate principală între activitatea zoopastorală și ocrotirea naturii.

LA SOLUTION DE LA PROBLÈME PASTORALE DANS LE PARC NATIONAL DE RETEZAT

R é s u m é

En analysant les aspects de la pression zoopastorale dans les hautes zones des montagnes, l'auteur montre les résultats des efforts de la Direction des travaux pour l'amélioration des pâturages du département de Hunedoara dans le but d'exclure le pacage du Parc national de Retezat. Ce fut possible par suite de la réorganisation du pacage dans la zone montane inférieure, d'où ont été retirés les bétails de pâturage des hautes altitudes.

L'auteur combat la tendance de l'extension des aires de pâturage de la zone alpine par le défrichement des pins rampants et montre la nécessité de la protection de ceux-ci. On arrive à la conclusion qu'il n'existe aucune incompatibilité entre l'activité zoopastorale et la protection de la nature.